

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ XV

Ο χαρακτήρ του.—Νωθρός, κοιμισμένος, πεισματάρης, φαντασιόπληκτος.—Η πλήξη του και η απάθειά του.—Χαρακτηριστικά ανέκδοτα της ζωής του.—Η κρίσις τών ύπευργών του.—Η ξεχωριστός του άπολαύσεις.—Η νεκροφιλία του.—Τό πολιτικόν έργον του.—Ο άνθρωπισμός του.—Η πατρική στοργή του.—Τό « Αντρον τών Έλάφων».

Η Ιστορία άρέσκειται πολύ στις αντιθέσεις. Μετά τό Λουδοβίκο τό ΧΙV ένα μονάρχη πού είχε μέχρι τό τέλος του πλήρη συνείδηση τών βασιλικών του καθηκόντων, άνέρηκε στό θρόνο της Γαλλίας ό Λουδοβίκος ΧV, ένα πλάσμα χωρίς καμιά δύναμη, άδιάφορο έξ Ίσου πρós τό καλό και τό κακό, άηδισμένο νά κυβερνήσει πριν άκόμα άνέβει στό θρόνο και πού ζητούσε διαρκώς μέσα στην κραυγή νά διασκεδάσει την πλήξη του.

Η πλήξη κ' η απάθεια είχαν τό κυριότερα χαρακτηριστικά του. Η κ. ντε Ντανσέν, η ότoια προσπάθησε νά τον τραβήξει από τη νάρχη του, έλεγε γι' αυτόν: «Τό νά θέλει νά τό μιλήσει κανείς λογικά, είναι σά νά μιλάει σ' ένα βράχο».

Έίχε γεννηθεί καχεκτικός, με μιά ύγεια πολύ λεπτή και η τροφή του κατέβαλλε κάθε προσπάθεια γιά νά τον άπομικρύνει από τό θάνατο. Έπειδή ήταν τόσο αδύνατος, του έκαναν όλα του τά καπρίτσια, όλες του τις φαντασιοληξίες. Τού τά επέτρεπαν όλα από φόβο μήν άρρωστήσει. Έίταν κατσούφης, αθάδης και πεισματάρης και δέ μπορούσε κανείς νά του άσπασεί ένα λόγο άν δέν ήταν πολύ οικείος του. Οί σύντροφοι τών παιδικών του παιγνιδιών ήταν δασκαλείονοι νά άνέχονται τους μπάτσους του νεαρού βασιλίσκου και νά παίρνουν τη θέση του στις τιμωρίες. Πολλές φορές τού κατέβαινε κ' επέβαλλε σέ κανένα γέρο αυλικό νά κάνει άναγκαστικά τροχάδην καί άλλοτε πάλι νά πετάει στό πρόσωπο κανενός άββά τουλομοτύρι. Πότε πάλι έκοβε τά φρούδια κανενός ιπποκόμου η Ξεσκίζε τά μανίγια κανενός άλλου. Η διασκέδαση του διαρκώς ήταν τέτοιες παιδαριότητες και κοινότητες.

Οί αυλικόι του έκαναν τά πάντα γιά νά τον τραβούν από την βύθισή του. Τόν έπήγαιναν στην όπερα, χασιμουριόταν, τόν έπήγαιναν σέ κομωδιές κοιμόταν. «Έπλητρε παντού. Όταν μεγάλωσε κάπως, τό κυνήγι ήταν σχεδόν η μόνη άσχολία του.

Γιά μιά στιγμή νόμισαν πός θά γινόταν χαρτοπαίκτης: έπαίξε με μανία μιά δέν έβίαστηε πολύ κ' αυτό, σέ λίγο ξανάπεσε στή συνθηθεισμένη του αδράνεια.

Δέν άπόφευγε τις κουβέντες, όχι γιατί δέ μπορούσε νά μιλήσει: ίσα-ίσα είχε μιά φυσική ευφράδεια πού οί σύγχρονοι του την έζημνονο έξαιρετικά: μιά τό μιλημα άπαται προσπάθεια και ό Λουδοβίκος συχαντόταν κάθε προσπάθεια. Πολλές φορές όμως, λόγω της άφηρημάδας του έκανε τις ήλιθιότερες τών έρωτήσεων. Κάποτε έρώτησε τόν Πρεσβευτή της Βενετίας: «Πόσοι άποτελούν τό Συμβούλιο τών Δέκα;» Μά κ' έκεινος χωρίς νά τό χάσει τού άπάντησε: «Σαράντα».

Όταν ό στρατάρχης Ρισλιέ, ύστερ' από μιά μεγάλη νίκη έκνριωσε τό Μαόν, παρουσιάστηκε στό Λουδοβίκο γιά νά δρέψει τούς καρπούς της νίκης του. Τά μόνα λόγια πού τού ειπε τότε έκεινος ήταν αυτά: «Τά σύκα τού Μαόν είναι καλύτερα από της Μασσαλίας;» Αυτό ήταν όλο. Την ίδια περίπου στάση έτήρησε και στό ναύαρχο Μπέλ-Ίλ, όταν έκνριωσε την Πράγα.

Τό μεγάλο έλάττωμα τού Λουδοβίκου ΧV, γράφει η ντε Λά Κράνζ, είναι μιά κούραση πού τόν έπαινε γιά κάθε άσχολία πριν άκόμα την άρχίσει. Δέν τού άρεσε νά κάνει καρά άνωφελη πράγματα κ' άν τό κυνήγι ήτανε πράγμα χρήσιμο θά τό άφηνε κ' αυτό. Θά ήθυμωνε πολύ άν άκολουθούσε τό συμβούλιο του μιά καλή ιδέα πού αυτός της έδωσε. Ήχαρασιόταν νά βλέπει γύρω του νά κάνουν λάθη. Γελούσε με τά σφάλματα τών ύπουργών του και ό θυμός του εναντίον τους ήταν άσημαντος: με τού άρεσε νά τους κάνει νά νοιάθουν ότι η πτώσις τους προξενούσε χαρά στό βασιλείο.

Μά κ' οί ύπουργοί του δέν έκαναν άσχημα πού τόν έκνριαν με την οσριά τους. Ο ντ' Αρζιανόν έλεγε γι' αυτόν: «Είνε άκατάληπτος». Όσο γιά τόν δούκα ντε Σοαζέλ πού συνεργάστηκε μαζί του δώδεκα χρόνια τόν έκνρινε αδιαφορία. Κατά τό Σοαζέλ, ό βασιλεύς ήταν τελείως άδιάφορος γιά ύποθέσεις και πρόσωπα: κορόιδευε τά πάντα και τους πινύγες, δέν ενδιαφερόταν γιά τίποτε και ότι τού έπρότειναν οί ύπουργοί του τό δεχόταν άμέσως από κούραση και πλήξη. Ο ύπουργός αυτός δέν άναγνώριζε στό βασιλέα τον καμιά διανοητικότητα. Οί κουβέντες του, λέει, ήταν ταπεινές. Όταν άρχιζαν νά κωβεντιάζουν γύρω του οσβαρώτερα, διάκοπτε άμέσως την κουβέντα.

Κάθε πρωί, η άστυνομία του ύπέβαλλε ένα δελτίο με τις οκανδαλώδεις ύποθέσεις πού συνέβησαν στό Παρίσι την προηγούμενη ήμέρα. Αυτό ήταν μιά άπολαυσις γι' αυτόν.

Ο έγωισμός του και η σκληρότης της καρδιάς του άναγνωρίζονται όμοφώνως άπ' όλους τούς ιστορικούς. Μιά μέρα ό γηραιός βαρόνος ντε Ζ... χτυπημένος από άποληξία, σωρειάστηκε νεκρός στό βασιλικό άντιθάλαμο.Καθώς έπερτε πάιστηη η περρούκα του στό τζάκι όπου κ' έβριενε. «Ξερετε, έλεγε περιπαихτικά σέ λίγο ό βασιλεύς στους αυλικούς, ό βαρόνος ντε Ζ... έχασε την περρούκατου;» Μ' αυτό ήθελε νά πεί ότι πέθανε! Μι' άλλη μέρα πού ό βασιλεύς έπαίξε πικέττο με τη ντ' Μπαρρύ, ό μαρκήσιος ντε Σωβελίν πού ήταν ένας από τούς συμπαίκτας, χλώμιασε άξιαρα. «Τι μούτρα εν' αυτό, κ. ντε Σωβελίν;» φώναξε τότε η βασιλική εύνοουμένη. Ο βασιλεύς έστρεψε τό κεφάλι νά δει. Ο Σωβελίν είχε ξεψηχώσει. Ο Λουδοβίκος ΧV δέν σκίρτησε καθόλου.

Ο βασιλεύς, ξαναλέει διαρκώς ό κ. ντε Σοαζέλ, ήταν ένα κακό ύποκειμενο. Αγατούσε νά κάνει τό κακό γιά τό κακό: δοκιμάζε μιά διάστρωση χαρά βλέποντας τούς άλλους νά ύποφέρουν. Κάποτε μιά κυρία ειχ' έμπαίξει την ντ' Μπαρρύ, η όποία τό άνάφερε άμέσως στό βασιλέα. «Άξίζει μαστιγώμα», ειπε ό Λουδοβίκος στην έρωμένη του. Η ντ' Μπαρρύ, παίρνοντας τη φράση τού βασιλέως με τη σημασία τών λέξεών της έβαλε νά μαστιγώσουν την κυρία μπροστά του ενώ έκεινος έπευφρμούσε.

Ένα θέμα έπρόσφερε σ' αυτόν έξαιρετικό θέληγητο: τό θέμα τών μαρτυριών στην πλατεία της Γκρέβης. Η νεκροφιλία του ήταν έξ άλλου πολύ γνωστή: άγαπούσε έξαιρετικά νά μιλάει γιά τό θάνατο, τά κοιμητήρια, τις ταφές και έζητσησε κάποτε νά του στείλουν τό πρακτικό τής νεκροφίας της κομήςσης της Τουλούζη.

Είταν όμως δειλός εκ φύσεως: η παραμικρή άρρώστεια τόν έκανε νά τρέμει. Είνε γνωστή η σάση του κατά την άπόπειρα τού Νταμιέν. Γιά την άσημαντη πληγή πού έλαβε άναστάτως δολούχου τό Ίατροσυμβούλιο. «Άλλοτε πάλι, σνεπειία ενός έλαφρου κυνηγετικού άτυχημάτος, έλεγε ότι ειχε σπάσει τό χέρι του και τόν μεταφέραν στενάζοντα σ' ένα φορείο. «Έκανε, γράφει ό Σοαζέλ, μιά σκληρή άδυναμία πού θά προξενούσε την άηδία άν την έκανε κ' ένα κοριτσάκι δέκα χρόνων.

Ίσχυρίζονται πός είναι καλός κατέρας και εν' αλήθεια ότι έξεδηλώνε μιά άληθινή τρυφερότητα γιά τά παιδιά του και ιδιαιτέρως γιά την Άδελαΐδα, πράγμα πού έκανε μερικώς νά τόν συκοφαντήσουν άδικα. Όσοσο όμως καλός σύζυγος δέν ύπηρεζε η μάλλον ύπηρεζε τουλάχιστου γιά ένα διάστημα. Τό Μπουκέτο-άσολήθηκε πρú καιρού μετoύς έρωτήσεως με την Πομπαιδουάη ίσωςάλλοτε άσχοληθή και με τούς πρúς τη ντ' Μπαρρύ.

Έργον του εινε η άνεξαρτησία της Πολωνίας και η συμμεχία με την Άυστρια. Έδωσε στην Γαλλία την Λωρραίνη και την Κορσική. Από τό πεδίο της μάχης τού Φονταינוά, έγραφε στό γιό του ότι δέν πολεμούσε γιά «μεγαλειο!» Δές, τού έγραφε, τόσο αιμα στοιχίζει ένας θρίαμβος! Τό αιμα τών έχθρών μας εινε πάντα αιμα ανθρώπινο. Η άληθινή δόξα εινε ν' άποφεύγει κανείς τό αιμα.

Τού άρεσε νά επισκέπτεται τά νοσοκομεία, τά φιλανθρωπικά κατστήματα και δοκιμάζε τη σούπα τών άρρώστων και τό ψωμί τών στρατιωτών. Αυτά τά αίσθηματα τού άνθρωπισμού δέ μπορούν παρ' ά τό ντιμούν.

Σ' αυτά άπάντων οι ιστορικοί ότι, ειχε τό Πάρκο του τών Έλάφων, αυτό τό πραγματικό άντρον της κραυγής της. Όστόσο τό Πάρκο τών Έλάφων δέν ήταν κανένα παραμυθινο σεράγι,πως θέλουν νά τό παραστήσουν οί λιβελλογράφοι του κ' οί μυθιστορογράφοι του: είναι ένα μέτρον σπίτι με μικρό κήπο πού ειχε τέσσερες κάμαρες πού φαινόταν μάλλον προσωρισμένο γι νά στεγάσει τούς έρωτες ενός εύπορου αστού και όχι τά τρελά δργια ενός διεφθαρμένου μονάρχου. Ο Λουδοβίκος ΧV έστεγάσε εκεί τούς κρυφούς του έρωτας: με άς πούμε τούτο τό έλαφρυντικό: ότι οί γυναικες τών κοριτσιών μόνοι τους ζητούσαν έπιμόνος την τιμή νά τά προσφέρουν στό βασιλέα. Αν ό Λουδοβίκος ΧV δέν εινε περισσότερο ένοχος από την εποχή του γιά τά όργια του, εινε τουλάχιστο κ' οί δυό έξ Ίσου ύπεύθυνοι. Αυτό δέν εινε μιά δικαιολογία, εινε μιά έξηγησις.

(Κατά τόν δρα Καμπανές)

Ο Λουδοβίκος ΧV

ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ σέ καλές τιμάς, βιβλία φιλολογικά, ιστορικά, ίσχαλι συγγραφέας, περιοδικά, έρμηρεύδες, δλόκληρες βιβλιοθήκες κ.τ.λ. κ.τ.λ. Πληροφορία στα γραφεία μας.